

krempeljev nemškega kapitala. Toda sami smo preslabi, Vi, ki nas grajate, pomagajte nam!

Tako je naše stališče! Težavno je, izvenredno težavno. Rodoljubom pa, ki ne živijo ob meji, njim kličemo: Ne grajajte samo, ampak tudi podpirajte nas. Proučujte bolje naše razmere, pridite večkrat k nam in pomagajte nam z besedo in dejanjem. Vi se preveč bavite s kozmopolitiko, za domače razmere pa nimate ne smisla, ne razuma!

Naše narodno premoženje.

Iz Maribora, dne 24. maja.

Razločujemo zasebno in narodno premoženje. Zasebno je ono, ki spada pojedincem, osebam ali družinam, narodno pa, ki je last celega naroda. Po tem smemo premoženje slovenskih denarnih zavodov, posojilnic, hranilnic itd., smatrati narodnim premoženjem; iz ljudstva je vzrastlo, njegova last je.

To premoženje pa bi se moralo uporabljati v korist ne samo pojedincev, ampak v hasen celega naroda. Kadar se rabi, bi bilo treba vprašati, česar narod najbolj potrebuje, da more vstrajati poleg drugih narodov in se slobodno razvijati kot narod. Ne rečem, da se naši denarni zavodi ne ozirajo na to. Se, a zdi se nam, da ne dovolj. Podpirajo sicer dijaške kuhinje, domača društva, zavode, časopise. A to še ni dovolj, da si zagotovimo narodni obstanek. Narodova meja se nam vidno krči od vseh strani, občina za občino, posestvo za posestvom, šola za šolo pada v tuje žrelo. A ne samo ob mejah, tudi znotraj se ruši in ruje narodni življenj po tolikem številu tujih šol, zavodov, podjetij itd. Kjer se stavi ob meji ali tudi drugod po Slovenskem kaka šola, tujci so tu s svojim denarjem. Šulverein kar vriva občinam denar, prevzema polovico ali tretjino stavbenih stroškov, za katero dobroto mu mora občina dati pravico sopesnosti pri šoli in se zavezati se poučevati po njenem receptu. S tem si osigurava svoj denar, objednem pa dosega svoj namen. Kjer je na prodaj slovensko posestvo na nemški meji, kupec je skoraj vsikdar trd Nemec ali strasten nemškutar, a za njim dostikrat Südmark s svojo denarno vrečo. Kjer bi se dali izerpati tisočaki, da, milijoni iz narodnih tleh, tujec je tu, zgraja tovarne, mnogokrat s premoženjem svojih narodnih zavodov. To so pa tisti žalostni pojavi, ki nam trgajo iz rok občino za občino, potujčujejo meje, mesta, trge in vasi in nam jemljejo ves upliv v razvoju avstrijskih narodov.

Žal, da je naš narod toliko prejemljiv za tuja svojstva; za to mu preti tem večja

z Lovranskima gospodoma peš v sanatorij v Iko. Častite usmiljene sestre od sv. Vincencija, ki v tem zdravilišču strežejo bolnim duhovnikom, so bile ob tej priliki ves zavod, posebno pa hišino kapelico s cvetličjem in zastavami prav lepo ovenčale. Premil škof so si kapelo in njena altarja pa tudi vso hišo in njene naprave do dobrega ogledali in se blagovolili o vsem pohvalno izraziti. Ostali so škof v krogu 17 duhovnikov, ki sedaj v Iki zdravja iščejo, celo uro, ter se s posameznimi prav po očetovsko ljubeznjivo razgovarjali. Zapustili so tam tudi večji dar za razširjenje hišne kapelice, ki neobhodno potrebuje prostora za tretji altar.

Podelivši svoj nadpastirski blagoslov navzočim duhovnikom in bogoljubnim »koludricam,« (kakor ljudstvo tukaj nazivlje nune ali redovnice) so se podali v Iko, da počastijo vas in njim posebno udane hiše s svojim blagonosnim pohodom.

Proti večeru so se častitljivi škof, monsignore Sterk, povrnil v Lovrano.

(Konec sledi.)

Smešnica. Profesor: Kako morete najlažje dokazati, da zemlja ne stoji pri miru, kakor misli neuko ljudstvo, ampak da se neprenehoma vrti? Dijak: Ako naenkrat izpijem liter dobrega ljutomerskega vina.

nevarnost od tujcev. Žal, da postaja tembolj materijalističen, sebičen, čembolj se odtuje svojemu jeziku in veri. Zato dandanes ne zadostuje samo agitovati med njim, naudeševati ga za slovenski jezik, slovensko uradovanje, slovenske ljudske, srednje in višje šole. S tujim duhom otrovan, posebno ob meji, postaja dan za dnevom bolj apatičen zoper to, poslušaj se, poslušaj, ko se pa gre za volitve, potegne s tujcem. Tu pomaga le gmotna pomoč. Pomagajmo jim ob mejah zidati šole, plačevati dolgov na starih šolah, pa si bomo zagotovili v njih slovenski pouk, s prisvajanjem sopesnosti ohranili darovani denar, pa si tudi pridobili cele občine. Ob nemški štajarski meji je neobhodno potrebno, da jim pomagamo povzdigniti njih žalostno gospodarsko stanje, posebno pri nasadih novih vinogradov, sicer se bodo Slovenske gorice skoraj spremenile v — Nemške. Paziti treba, da na važnih postojankah tujcu preprečavamo nakup naših posestev in vsako za narodno obrt in kupčijo važno podjetje. Podpirati je treba narodne trgovce. Vedno se upije: »svoji k svojim«, pa v mnogih krajih svojih trgovcev nimamo. Po drugod so, pa ne morejo prav uspevati, ker jih tuji slojevi ovirajo. Takim treba gmotne podpore. Šulverein in deželni šolski svet trosita denar med učitelje, ki najbolj spretno ponemčujejo našo deco. To počenje je krivično in graje vredno, a hvale vredno bi bilo, da bi mi ob mejah delili nagrade poštenim učiteljem, ki vestno izpolnjujejo svojo dolžnost s tem, da vzgajajo mladino v materinem jeziku. Na to vse se mora resno začeti misliti, ako nam je še kaj za lastni obstanek.

Pa od kod dobiti v to svrhu potrebnih gmotnih sredstev? Kajti to zahteva denarja in zopet denarja, a naše ljudstvo ga nima. Res, na premoženje posameznikov se nam tudi ni ozirati; tudi družba sv. Cirila in Metoda nam ne more niti stoti del tega dati, česar je nam potreba glede naših šol. Tudi s pobiranjem prostovoljnih doneskov ne bi se mnogo dalo doseči. Torej bi svetovali tako-le: Trgovinska, obrtna podjetja, ki obetajo kak dobiček, naj prevzamejo slovenski bogatini s pomočjo delnic. Seve, zato treba agilnih, podjetnih, previdnih, večjih močij. Marsikaj bi se dalo doseči tem potom na našem gospodarskem polju in denar bi ostal v domačem žepu. Težje bi bilo tam, kjer zahteva narodna stvar le požrtvovalnost, a ne obeta nobenega dobička. Tu pa treba pomagati z narodnim premoženjem, ki je pri-gospodarijo naše posojilnice in hranilnice. Rezervni zakladi letnih bilanc kažejo, da to premoženje ni nikakor malenkostno. Pa tu treba, da vsi slovenski denarni zavodi postopajo uza-jemno, ne gledaje samo na korist svoje dežele, ampak da vso pozornost obračajo le tje, kjer je potreba največja. Denarni zavodi naj bodo le slovenski, a ne štajarski, kranjski, koroški. Kajti kadar bo po štajarskih, koroških, isterskih Slovenceh, so dnevi življenja šteti tudi slovenski sredini. Le v jedinstvi je moč. Prispevki vseh slovenskih denarnih zavodov bi tvorili kaj lepe svote. Nadalje naj se varčno, modro in praktično ravna s tem premoženjem. Tu velja gledati prej na koristno, kakor prijetno stran. Ako bi se n. pr. naši »Narodni domi« postavljali po stotisoč goldinarjev ceneje, ki bi pa povsem ugajali našim potrebam, imeli bi več sto tisočakov na razpolago za zgoraj označene namene. Kmet je opazoval stolp, ki se zgraja na nekem »Narodnem domu«, pa je z glavo zmajal, rekoč: »Hm, čemu ta potratni stolp? Namesto stolpa zidajte nam rajši hleve! Vedno nam zabičavate: »Svoji k svojim«, pa v celem mestu nimamo svoje gostilne, kamor bi postavili svoje vozove. Tudi v »Narodnem domu« ne bo prostora!« Da, čemu tolike potrate, ko nam naš narod vsled naštetih perečih ran že umira? Kaj ko bi te razkošne stavbe še kedaj služile za nagrobne spominke rajnega slovenskega naroda?!

—r—

Položaj Slovencev.

(Iz peresa drž. poslanca.)

Nek slovenski list pripoveduje, da se je izrazil grof Dzieduszycki takole: »Mi (Poljaki) bomo morali te (proklete) Slovence žrtvovati.« Oni list pa trdi, da bi Poljaki to storili radi tega, ker se jim Slovenci dozdevajo nezanesljivi zavezniki. Svojo nezanesljivost pa so pokazali — po trditvi tega lista — Slovenci s tem, da je zadnjič slovenski državni poslanec pripoznal v svojem govoru nemškemu jeziku prvenstvo. — Kolikor je nam položaj znan, stoji stvar drugače. Znano je vsem politikom, da sicer mnogozaslužni slovenski državni poslanec, ki je zadnjič utemeljeval predlog zastran izpeljave § 19 temeljnega zakona, one izjave ni napravil v imenu »krščanske slovenske narodne zveze«, temveč jedino le v svojem imenu. Poljakom je to tudi dobro znano. Raditega se Poljaki tudi niso spodtikali nad Slovenci. Zakaj namerava grof Dzieduszycki žrtvovati Slovence? Uzrok je čisto drugi. Poljaki hočejo jezikovne zadeve rešiti v svojem galiskem deželnem zboru in zahtevajo, da se jezikovne stvari obravnavajo sploh ne v državnem zboru, temveč le v deželnih zborih. Slovenci in Rusini pa tirjajo, da se morajo jezikovne zadeve rešiti v državnem zboru, kjer imamo vsaj nekoliko upanja, da se stvar pravičnejše za nas uravna, kakor če se to prepušča deželnim zborom. Nikdar ni pričakovati, da bosta deželna zbor štajarski in koroški dala Slovincem tiste pravice, katere moramo zahtevati. V enakem položaju, v kakršnem se nahajamo Slovenci, se pa nahajajo tudi Rusini. Ker Rusini tudi zahtevajo, da se naj jezikovno vprašanje reši v državnem zboru in ne v galiskem deželnem zboru, od tod prihaja jeza poljskega grofa nad Slovenci, ki so krivi, da z nami držijo nekateri rusinski državni poslanci. Poljaki so namreč blizu enako ravnali z Rusini v Galiciji, kakor delajo Nemci s Slovenci po naših deželah. Pristaviti pa moramo, da se je slišalo, da se je le v privatnem krogu grof Dzieduszycki izrazil tako, kakor se je čitalo v listih; v javnosti tega ni storil. — Položaj za Slovence res ni ugoden. Od Nemcev nimamo nič dobrega pričakovati. Celó katoliški Nemci so se dali prestrašiti od svojih prusaških rojakov in nam hrbet obračajo. Poljaki, Čehi in dalmatinski Hrvati hočejo narodnostne stvari reševati jedino le v svojih deželnih zborih, med tem ko je velika večina Slovencev izgubljena, če se prepustimo milosti in nemilosti naših deželnih zborov. Jedino, kar nas zamore rešiti, bodi složnost in poštenost, pa naše trdno zaupanje v božjo previdnost.

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Nadvojvoda Leopold je umrl v sredo dopoldne v gradu Hornstein. — Državni zbor se snide zopet dne 1. junija. Na dnevnem redu je razprava o vseh dosedaj vloženih nujnih predlogih glede jezikovnega vprašanja.

Gornje Avstrijsko. Sedanji minister za poljedelstvo, baron Kast, se je odpovedal svojemu sedežu v gornje-avstrijskem deželnem zboru, ker je že v ministerstvu preobložen z delom.

Štajarsko. Bivši pravosod. min. Gleispach je imenovan predsednikom graškega nadsodišča. Nemci ga nočejo, ker je podpisal jezikovne naredbe z grofom Badenijem. Nemški štajarski odvetniki so javno izrazili nezadovoljnost nad tem imenovanjem, a so dobili od nadsodišča pošten ukor.

Koroško. Velikovski c. kr. okrajni glavar ni hotel deželnemu predsedniku pokazati slovenske ljudske šole, ker je, — no, ker je slovenska. Nepristranski glavar! — V Celovcu prideta dva kaplana pred sodišče,